

EPSTEİN VAKASI

Av. Halit Çokan

Makale

SESA
Enstitüsü

Sosyal Ekonomik ve Siyasal Arařtırmalar Enstitüsü
Institute of Social Economic and Political Research

EPSTEİN VAKASI

Av. Halit ÇOKAN

<https://sesa.org.tr/>

BİRİNCİ BÖLÜM

• GİRİŞ

Batı medeniyeti, kendisini yalnızca bir tarihsel tecrübe olarak değil, *insanlığın nihai ölçütü* olarak konumlandırmıştır. **Kendi kültürel serüvenini evrensel norm, kendi tarihini zorunlu istikamet, kendi krizlerini ise insanlığın kaçınılmaz evreleri gibi sunmuştur.** Bu sunum masum bir özgüven değil; **norm koyucu öznenin ilanıdır.** Batı burada yalnızca bir medeniyet değildir, **hakemdir.** Yalnızca bir aktör değildir, ölçüdür.

Bu tavır, medeniyet ölçeğinde kurumsallaşmış *etnosentrizmdir*. *Etnosentrizm*¹, bir grubun kendi değerlerini doğal ve nihai referans kabul ederek diğerlerini bu merkeze göre tartmasıdır. Batı'nın yaptığı tam olarak budur: Kendi tarihsel tecrübesini tikel olmaktan çıkarıp insanlığın kaderi olarak takdim etmek. Kendi krizlerini evrensel evrim, kendi kavramlarını zorunlu ilerleme, kendi normlarını insanlığın son durağı gibi pazarlamak.

Bu yaklaşımın asıl problemi Batı'nın kendine değer atfetmesi değildir. Sorun, bu **değerleri tek geçerli ölçü olarak dayatmasıdır.** Evrensellik iddiası burada kapsayıcı bir ilke değil; dışlayıcı bir hiyerarşi üretir. Batı merkeze yerleşir, diğer medeniyetler ise bu merkeze olan mesafelerine göre etiketlenir; **“geri”, “eksik”, “otoriter”, “gelişmemiş”, “sorunlu”.** Böylece etnosentrizm kavramsallaştırmasındaki klasik iç grup / dış grup ayrımı **küresel ölçekte yeniden üretilir.** Batı norm olur; **diğerleri normdan sapma.** Batı ilerleme olur; **diğerleri geride veya gecikmede.** Batı hakikat olur; diğerleri revizyon bekleyen taslak. Bu durum, evrensellik iddiasının nötr bir etik zemin değil, güçle beslenen bir merkezcilik olduğunu gösterir. Sorgulanan olmaktan çıkıp yargılayan konuma yerleşmek, etnosentrik bilincin en rafine hâlidir. Bu bilinç, **kendi değerlerini insanlığın kaderi olarak dayatırken, alternatif medeniyet tasavvurlarını meşruiyet dışına iter.** Dolayısıyla Batı'nın evrensellik iddiası,

---

¹ Öğr. Gör. Dr. Feyzanur ALKAN, Prof. Dr. Ramazan “Erdem Etnosentrizm Ve Meslek Merkezilik Kavramsal Bir Değerlendirme” Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Yıl: 2021, Cilt: 12, Sayı: 30, 635-651.

kapsayıcı bir ilkesellikten ziyade merkezini mutlaklaştıran bir hegemonik bilinç üretir. Bu bilinç, yalnızca kültürel üstünlük iddiası değil; normatif hiyerarşi kurma pratiğidir. Ve işte bu pratik, modern dünyanın en az sorgulanan ama en belirleyici ideolojik zemindir.

I. MODERNLİĞİN İLK GÜNAHI İNSANIN ARAÇSALLAŞTIRILMASI

Batı modernitesinin kurucu hamlesi, **insanı amaç olmaktan çıkarıp araca dönüştürmesidir**. Aydınlanma ile birlikte insan, aşkın bir ahlâk düzenine bağlı varlık olmaktan koparılmış; **çıkarın, hazzın ve iktidarın koordinatlarına sabitlenmiştir. Tanrı'nın yerini rasyonel özne almış; fitratın yerini işlev; kutsalın yerini fayda**. Bu kırılma yalnızca metafizik bir değişim değil, **değer mimarisinin sökülmesidir. "Değer"** artık insanın ontolojik kıymeti değildir; **sistem içindeki işe yararlılığıdır**. İnsanın değeri insan olduğu için değil, katkı sunduğu için vardır. Katkı yoksa kıymet de yoktur. **Bu zihinsel devrim, sömürgeciliğin ahlâkî ön koşuludur. Başka kıtaların insanı** bu bakışta özne değil, **envanterdir. Emek deposu, ham madde taşıyıcısı, üretim girdisi. Köleleştirme** bu nedenle ahlâkî bir kriz olarak değil, **ekonomik bir düzenleme olarak görülür**. İnsan, insan olarak değil; üretim makinesinin parçası olarak kodlanır. Bu noktadan sonra beden dokunulmazlığı bir ilke değil, güç ilişkisine bağlı bir ayrıntıdır.

Araçsallaştırma bir kez meşrulaştığında sınır fikri çöker. **Ötekinin bedeni**, Batı için dokunulmaz değil; **kullanılabilir bir alandır**. Haz, güç ve tahakküm bir araya geldiğinde beden meta hâline gelir. Irza tasallut artık istisna değil; sistemin mantıksal sonucu olur. **Bu zihniyet dışarıda başlar ama dışarıda kalmaz**. Sömürge coğrafyalarında normalleştirilen beden tahakkümü, merkeze geri döner. **Başka kıtalarda çocuk bedenine yönelen istismar ile merkezde kendi çocuklarına yönelen suç, aynı metafiziğin iki yüzüdür**. Aradaki fark etik değil; coğrafidir. Kutsalın yerini haz aldığında hiçbir sınır kalıcı değildir. İnsanı araç kılma düşüncesi bir kez kurumsallaştığında, o mantık kendi çocuklarını da istisna saymaz. Çünkü araç haline getirilen insanın milliyeti olmaz; yalnızca işlevi olur. İşte Modernliğin bu ilk günahı budur. İnsanı merkeze koyduğunu iddia ederken, onu sistemin dışlisi hâline getirmek. Ve bir medeniyet insanı araç hâline getirdiğinde, artık o medeniyet için sınır sadece güçle çizilir.

II. DEĞERİN ÇÖKÜŞÜ

Sahici ve bağlayıcı değer üretmek, insan iradesinin üstünde bir referansa dayanmayı gerektirir. Tanrı, fitrat ya da başkaca bir hakikat... Adı ne olursa olsun, insanı aşan bir ölçü yoksa değer de yoktur; yalnızca tercih vardır. Tercih ise güçle yer değiştirir. Batı modernliği

tam da bu noktada köklü bir kopuş gerçekleştirmiştir. **Aşkın referans bilinçli biçimde tasfiye edilmiş, değer belirleme yetkisi insan aklına devredilmiştir. Bu, özgürleşme olarak sunulmuş; gerçekte ise ölçünün ortadan kaldırılmasıdır.** İnsan artık hakikate tâbi özne değil, hakikati tayin eden merci olarak konumlandırılmıştır. **Davutoğlu’nun**² işaret ettiği kriz tam da budur; insan, varlık düzenindeki yerini **Tanrı’dan bağımsızlaştırdığında yalnızca metafiziği değil, ahlâkın zemini de yerinden oynatır.** Rönesans’tan itibaren Tanrı merkezli kozmostan insan merkezli evrene geçiş, teknik bir dönüşüm değil; **metafizik bir saf değişimdir.** Bu, bir “**medeniyet ihtidası**” değil; ölçünün el değiştirmesidir.

Közleme’nin³ eleştirisi bu tabloyu tamamlar, bilim ve akıl, hakikatin araçları olmaktan çıkarılmış; kutsalın yerine geçirilen yeni iktidar sembollerine dönüştürülmüştür. Bilim bilimsellikten kopmuş, bilimcilik adı altında ideolojik bir mevzie yerleştirilmiştir. Akıl hakikati aramaz hâle gelmiş; hakikati üretme iddiasına soyunmuştur.

Bu kopuşun ilk sonucu şudur, “değer” artık olması gerekene değil, **çoğunluğun kararına bağlanır. Ahlâk, fitratın değil konsensüsün ürünü olur.** Konsensüs ise güç dağılımının başka adıdır. *Kim konuşuyorsa ölçü odur. Kim baskınsa doğru odur.* Çoğunluk değiştiğinde ahlâk da değişir. Böyle bir zeminde iyilik kalıcı değil, geçicidir; doğruluk ilkeli değil, konjonktürelidir.

İkinci sonuç daha yıkıcıdır: Hakikat yerini *faydaya* bırakır. Bir ilke doğru olduğu için değil, işe yaradığı için “iyi” sayılır. Eğer düzeni güçlendiriyorsa ahlâkidir; tehdit ediyorsa “istisna” üretir. **Böylece evrensel ilkeler kriz anlarında askıya alınır.** Hukuk dosyaya göre esner. İnsan onuru güç dengelerine göre tartılır. Bu nedenle savaşta sivillerin korunması bir anda “zorunlu hasar”a dönüşür; işkence “olağanüstü yöntem” olur; çocuk hakları “karmaşık süreç”e evrilir. **Çünkü aşkın temelden koparılmış değer, direnç üretemez. Faydaya bağlı olan ilke, fayda değiştiğinde terk edilir.** Kaynağı olmayan değer, sadakat talep edemez. Bağlayıcı olmayan norm, güçlü karşısında erir. Modernliğin dramatik gerçeği insan aklını mutlaklaştırırken değeri göreceli hale getirmektir. Değer göreceli hâle geldiğinde de hiçbir yasak kalıcı değildir.

Davutoğlu’nun tahlili, modern özgürlük iddiasının içindeki paradoksu açığa çıkarır. Modernite insanı Tanrı’dan ve geleneksel bağlardan kopararak özgürleştirdiğini savunur; **fakat sorumluluktan arındırılmış bir özgürlük, aslında sınırsız arzuya teslimiyet üretir.** Kilise

² Davutoğlu Ahmet, Medeniyetlerin Ben-İdraki Makalesi, Divan 1997/1

³ Arif Olgun Közleme, “**Evrensel Bir Değişim Süreci Olarak Batı Medeniyeti veya Modernleşme**”, *Turkish Studies – Social Sciences*, c. 14, sy. 3, 2019, s. 825–847, DOI: 10.29228/TurkishStudies.22750.

tahakkümünden kurtulan özne, **bu kez kendi iç dürtülerinin ve teknik kapasitesinin tahakkümü altına girer.** Böylece modern insan, dışsal otoritelerden bağımsızlaşırken içsel ölçüsüzlüğün öznesi hâline gelir.

Bu noktada mesele yalnızca ahlâkın göreceli hâle gelmesi değildir; insanın kendisini sınırlandıracak bir üst ilkeye artık ihtiyaç duymadığını varsaymasıdır. **Güç üretme kapasitesi artarken, o gücü hangi ilkeye göre kullanacağı sorusu cevapsız kalır.** Modern akıl araç üretir; **fakat o aracın hangi ahlâkî zeminde işleyeceğini tayin edemez.** Bu yüzden teknik

Közleme'nin⁴ perspektifi ise modern indirgemeciliğin yapısal sonucunu teşhis eder. Hayatın yalnızca ölçülebilir ve denetlenebilir olana indirgenmesi, insanın metafizik ve manevi ufkunu daraltmıştır. Geleneğin ve aşkın anlamın tasfiyesi, insanı özgürleştirmek yerine onu kendi kurduğu mekanik düzenin içine hapsedmiştir. **Modern insan, kendi tasarladığı sistemin işleyişine bağımlı hâle gelmiş; anlamı değil işlevi merkeze alan bir varlık tipine dönüşmüştür.**

III. SEKÜLER KUTSALLAR VE HAZ METAFİZİĞİ

Batı düşüncesinde Tanrı'nın merkezden çekilmesi kutsalın ortadan kalkması anlamına gelmemiştir; yalnızca kutsalın adresi değiştirilmiştir. Aşkın referans tasfiye edilirken ortaya çıkan boşluk nötr kalmamış, seküler kutsallarla doldurulmuştur. Bu yeni kutsallar; **sınırsız özgürlük, bireysel arzu, haz, güç ve dokunulmazlık etrafında inşa edilmiştir.** Böylece ahlâkın kaynağı insanı aşan bir hakikat olmaktan çıkarılmış; insanın talebine, tercihlerine ve çıkarına göre şekillenen esnek bir norm düzenine indirgenmiştir.

Bu seküler metafizikte **sınır**, korunması gereken bir ilke değil; **aşılması gereken bir bariyer olarak kodlanır.** Engel, düzen kurucu bir çerçeve olmaktan çıkar, “baskı” diye damgalanır. **Hesap verme** sorumluluğun gereği değil; özgürlüğe müdahale sayılır. **Özgürlük** ise başkasının hakkını gözetken bir denge değil, arzusun önünde engel tanımama iddiası hâline getirilir. Ahlâk, kendini sınırlama erdemi olmaktan çıkarılır; sınır ihlali cesaret olarak estetize edilir.

Bu zihniyet evreninde çocuk artık emanet değil, “son sınır”dır. Ve sınırların kutsallığını reddeden bir düşünce, en korunması gereken sınırı da koruyamaz. Çocuk bedeni bu noktada dokunulmaz bir değer olmaktan çıkar; arzu mantığının ulaşabileceği nihai eşik olarak konumlanır. Dolayısıyla çocuk istismarı bu çerçevede yalnızca bireysel bir sapkınlık değil; sınır tanımazlık metafiziğinin mantıksal uç sonucudur. Kutsalı tasfiye eden bir sistem, masumiyeti

---

⁴ A.g.e

de muhafaza edemez. Davutoğlu'nun⁵ teşhisi bu dönüşümü ontolojik bir yer değiştirme olarak okur; **Tanrı'nın yerine insan, vahyin yerine akıl, kutsalın yerine seküler referans geçirilmiştir.** Bu yer değişimi insanı özgürleştirmek yerine onu *ontolojik bir yalnızlığa itmiştir.* İnsan kendisini hakikatin tanıdığı değil, **hakikatin kurucusu sanan bir özneye dönüştüğünde; tabiatla ve toplumla ilişkiyi de şahitlik değil tahakküm temelinde kurar.** Böylece modern benlik, aşkın denetimden kurtulurken kendi arzularının ve güç kapasitesinin merkezinde konumlanmış sınırsız bir özneye evrilir.

IV. DIŞARIDA MEŞRULAŞANIN MERKEZE DÖNÜŞÜ

Batı'nın tarihsel pratiği münferit sapmaların toplamı değildir; **aynı zihniyetin farklı coğrafyalarda tekrar tekrar ürettiği yapısal bir sürekliliktir.** Bu çizgi nettir; önce uzak kıtalara girilir, **insan varlık olarak değil üretim kapasitesi olarak tanımlanır. Emek sömürülür, beden tahakküm altına alınır, kaynaklar sistematik biçimde transfer edilir.** Bu süreç *“medeniyet”, “ilerleme” ve “düzen”* retoriğiyle cilalanır. Şiddet geçici araç, yağma zorunlu maliyet diye sunulur. Ardından istismar olağanlaşır. **Irza tasallut, zorla çalıştırma, sistematik aşağılamalar münferit olay diye kayda geçirilir.** Hukuk, güçle temas ettiği anda elastikleşir. Fail merkezle bağlantılıysa dosyalar ağırlaşmaz; hafifler, dağılır, unutulur. Böylece suç tekil olmaktan çıkar; korunmuş bir yapının işleyiş biçimine dönüşür.

Tarihsel kırılma tam burada başlar; dışarıda normalleştirilen pratik içeride de uygulanabilir hâle gelir. **Uzak coğrafyalarda insanı nesneleştiren mantık, gecikmeli olarak merkezin kendi toplumsal dokusuna sirayet eder. Çünkü mesele coğrafya değil, zihniyettir. İnsan onurunu dışarıda askıya alabilen bir düzen, içeride onu kalıcı biçimde güvence altına alamaz.** Tahakküm bir kez ahlâkî eşik olmaktan çıkarıldığında, yön değiştirmesi sadece zaman meselesidir. Bu nedenle merkezde patlayan skandallar ahlâk kazası değildir; uzun süre dışarıda prova edilmiş bir zihniyetin geri dönüşüdür. Kötülük sınır tanımadığında, dışarı-içeri ayrımı da çöker. Sorun artık bireylerin suçu değil; o suçu üretilen tarihsel aklın kendisidir.

V. BATININ MEDENİYET İDDİASININ ÇÖZÜLME DELİLİ EPSTEİN

Epstein vakası, bir suç dosyasından ibaret değildir; **bir medeniyet tasavvurunun sınıandığı ve çözüldüğü andır.** Burada karşımıza çıkan şey, münferit bir sapkınlık değil; insanın konumuna dair kurucu varsayımların pratik sonucudur. **Bir düşünce düzeni insanı**

---

⁵ A.g.e

ontolojik bir değerden ziyade işlevsel bir özneye indirgerse bu indirgeme uçta da kendini ele verir. Epstein olayı tam olarak bu ifşa anıdır.

Modern Batı'nın insan telakkisi, insanı ilkesel bir emanete değil, **özerk iradenin taşıyıcısına indirger**. İrade mutlaklaştırıldığında ise sınır, korunması gereken bir ilke olmaktan çıkar; **iradeyi kısıtlayan bir bariyer olarak görülür**. Bu zihniyet içinde dokunulmazlık, ahlâkî bir kategori değil; güçle tanımlanan bir imtiyazdır. **Epstein olayı**, imtiyazın ahlâkî nasıl askıya alabildiğini göstermesi bakımından tipiktir.

Buradaki asıl mesele, çocuk haklarının ihlali değildir; o hakların hangi koşulda işlevsizleştiğidir. **Eğer bir norm, güçle temas ettiğinde geri çekiliyorsa o norm bağlayıcı değildir**. Epstein hadisesi, değer söyleminin ne zaman çalıştığını ve ne zaman sustuğunu çıplak biçimde ortaya koymuştur. Çocuk onuru, sistem dışındaki fail söz konusu olduğunda yüksek sesle savunulurken; **merkezle bağlantılı ağlar gündeme geldiğinde hukuk ağırlaşmamış, dağılmıştır**. Bu durum bir arıza değil, işleyiştir.

Ayrıca burada bir elit dokunulmazlığı gerçeği vardır. **Siyaset, sermaye, medya ve akademi çevreleriyle temas eden kapalı ağlar, hesap vermezlik zırhı üretmiştir**. Bu, modernliğin özgürlük söylemiyle çelişen bir tablo değildir; tam tersine güç yoğunlaşmasının doğal sonucudur. **Güç biriktikçe ahlâkın kamusal denetimi zayıflar**. Epstein vakası, bu yoğunlaşmanın hukuku nasıl eğip büktüğünü göstermiştir. Dolayısıyla söz konusu olan bir medeniyetin değerlerinden sapması değildir. **Sapma, ilkedен kopuşu ima eder; burada ise ilkelerin zaten koşullu olduğu görülmektedir**. Değer, bağlayıcı bir üst referansa değil; sistemin sürdürülebilirliğine bağlıysa tehdit anında askıya alınır. Epstein olayı bu askıya alma refleksini görünür kılmıştır.

Çocuk bedenine yönelen suç karşısında sistemik bir sessizlik oluşuyorsa, orada kriz söylemde değil, temeldedir. Bu vaka, modern Batı'nın kendini tanımladığı evrensel ahlâk iddiasıyla fiilî işleyişi arasındaki mesafeyi dramatik biçimde açığa çıkarmıştır. **Bu nedenle Epstein hadisesi, dışsal bir anomali değil; iç yapının aynasıdır**. Değerlerin sınırı, güçle çiziliyorsa o değerler ilke değil araçtır. Ve araç hâline gelen ahlâk, ilk fırsatta sahibini de ele verir.

İKİNCİ BÖLÜM

I. BATININ AHLÂK MASKESİ

Batı'nın dilinde dolaşan “ahlâk” artık evrensel bir ilke değil, siyasallaştırılmış bir enstrümandır. **Etnosentrik bilinç, kendi normlarını mutlaklaştırıp geri kalan dünyayı sürekli yargılanan bir sanık konumuna itmiştir.** İç grup kendini “**merkez**”, “**ölçü**” ve “**hakem**” ilan ederken; dış gruplar **eksik, sorunlu, rehabilite edilmesi gereken özneler** olarak kodlanmıştır. Bu kodlama basit bir kültürel üstünlük duygusu değil, kurumsallaşmış bir hüküm dağıtma mekanizmasıdır.

Raporlar, endeksler, derecelendirme sistemleri ve “**insan hakları karneleri**” bu yeni ahlâk rejiminin teknik aparatlarıdır. Uyum göstermeyen ülkeler “**otoriter**”, direnenler “**geri**”, bağımsızlık iddiasında bulunanlar “**tehdit**” olarak etiketlenir. Ardından **ekonomik yaptırım, diplomatik izolasyon ve siyasî tasfiye devreye girer.** Bütün bu müdahaleler, “**evrensel değerleri koruma**” gerekçesiyle sunulur. Böylece tahakküm, ahlâk diliyle paketlenir; güç, norm kisvesine büründürülür; müdahale, sorumluluk diye pazarlanır.

Bu düzenin temel sahtekârlığı tam da buradadır. **Sömürü ahlâk maskesiyle dolaşıma sokulur.** Siyasal müdahale “**hukukun tesisi**”, işgal “**istikrar arayışı**”, askerî operasyon “**demokrasi ihracı**” olarak yeniden adlandırılır. Kolonyal genişleme “**medeniyet götürmek**” diye sunulur; şehirlerin yerle bir edilmesi “**insanî müdahale**” retoriğiyle yumuşatılır. **Kültürel mirasın talanı, ekonomik kaynakların gaspı ve sivil nüfusun maruz bırakıldığı yıkım; “özgürlük” ve “insan hakları” ambalajıyla dolaşıma sokulur.** Retorik yükseldikçe enkaz büyür. Bu pratik, istisna değil sürekliliktir. **Hak söylemi çıkarla, hukuk dili tahakkümle, insanlık retoriği stratejik hesapla iç içe geçirilmiştir.** Ahlâk, güçlü olanın zayıfı hizaya sokma aracına indirgenmiştir. Batı'nın ürettiği “karneler” çoğu zaman önceden verilmiş hükümlerin teknik meşruiyet metinleridir. Notlar düşürülür, raporlar yayımlanır, puanlar kırılır; ardından ekonomi baskı altına alınır, siyasal irade felç edilir, liderler şeytanlaştırılır ve uluslararası sistemden tecrit edilir. Süreç, yargı gibi görünür; sonuç, infazdır.

Böylece modern **etnosentrik** düzen kendini ifşa eder: Yargılayan ama yargılanmayan bir merkez; ölçü koyan ama kendisi ölçüye tâbi olmayan bir özne. “**Evrensel değer**” söylemi,

bağlayıcı bir ahlâk ilkesi olmaktan ziyade jeopolitik bir silaha dönüşür. Yağma “denetim”, darbe “demokratikleşme”, tasfiye “insan hakları müdahalesi” olarak pazarlanır. Batı’nın ahlâk iddiası, tarafsız bir normatif çerçeve değil; seçici, stratejik ve güç merkezli bir hüküm rejimidir. **Maske, evrensellik iddiasıdır. Gerçek yüz üz ise çıkarın soğuk mantığıdır.** Bu maske düşmediği sürece, “**değer**” diye dolaşıma sokulan her kavram, tahakkümün retorik uzantısı olmaya devam edecektir.

II. YARGILAYAN AMA YARGILANMAYAN MERKEZ

Batı, uzun süre küresel sahnede yargıç cübbesiyle dolaştı; hüküm dağıttı, not verdi, mahkûm etti. Kendini masumiyetin kurumsal temsili, ötekini ise potansiyel suçlu olarak konumlandırdı. Ancak bu yüksek perdeli yargı retoriğinin arkasındaki asli **motivasyon hukuk değil güçtü; ilke değil çıkar, adalet değil hesaplaşma arzusuydu. Yargılama dili evrensel görünse de uygulama alanı seçiciydi.** Bu seçicilik, merkezdeki karanlık görünür olduğunda daha da berraklaşır.

İnsan hakları, hukuk devleti ve etik sorumluluk söylemi; **fail “dışarıda” olduğunda katı, fail “içeride” olduğunda esnekleşir.** Elit ağlara, güç merkezlerine ve kurumsal prestij alanlarına temas eden suçlar söz konusu olduğunda normatif sertlik yerini stratejik suskunluğa bırakır. **Çifte standart burada bir istisna değil, refleks hâline gelir.** Kendinden olanın işlediği ağır ihlaller karşısında devreye giren mekanizma bellidir; görmezden gelmek, zamana yaymak, dosyayı parçalamak, kavramsal yumuşatma üretmek. Hukuk teknik ayrıntılara boğulur, insan hakları retoriği buharlaşır, ahlâk metinlerde kalan soyut bir süslemeye indirgenir. Dün “*evrensel*” diye savunulan ilkeler, bugün “*karmaşık süreç*”, “*istisnai durum*” veya “*bireysel sapma*” kategorisine taşınarak etkisizleştirilir. Böylece norm askıya alınır, merkez korunur.

Bu tablo tesadüf değil, yapısalıdır. Çünkü değerler, bağlayıcı bir ilke olarak değil; konjonktürel araç olarak konumlandırılmıştır. Güç alanını, elit konforunu ve stratejik çıkarı tehdit eden her ilke anında esnetilebilir. **İnsan hakları söylemi, hakikati savunmak için değil; müdahale zemini üretmek için devreye sokulur. Aynı söylem, merkezin dokunulmazlığı söz konusu olduğunda sessizliğe gömülür.**

Batı açısından belirleyici olan, siyasî, ekonomik ve askerî çıkarın sürekliliğidir. Özgürlük, onur ve hukuk kavramları insanı koruyan ontolojik ilkeler olarak değil; küresel düzenin disiplin araçları olarak işlevselleştirilir. Bu kavramlar, hedef alınan coğrafyalar üzerinde baskı kurmanın normatif dili hâline gelir. Ancak aynı kavramlar, merkezin kusurları görünür olduğunda hızla geri çekilir. **Merkezdeki çürüme açığa çıktığında devreye giren bilinçli suskunluk, sistemin öz savunma mekanizmasıdır.** Gerçek bir yüzleşme, yalnızca

bireysel sorumlulukları değil; o sorumlulukları mümkün kılan yapısal düzeni sorgulatacaktır. Bu nedenle suç, bireyselleştirilir; fail yalıtılır; sistem aklanır. “İstisna” söylemiyle süreklilik gizlenir.

Batı yargılayan ama yargılanmayan bir merkez. Norm koyan ama norma tâbi olmayan bir özne. Ahlâk diliyle konuşan fakat ahlâkî bağlayıcılığı stratejik hesaplara göre belirleyen bir güç düzeni. Tercih edilen adalet değildir; öz savunmadır. Esas alınan insanlık değil; çıkarın sürekliliğidir.

III.HUKUKUN ARAÇSALLAŞMASI

Batı’nın normatif iddiası incelendiğinde görülen şudur; **savunulan şey adalet değil, düzenin bekasıdır; korunmak istenen insanlık değil, merkezî çıkar mimarisidir. “Hukuk”** kavramı bu çerçevede etik bir ilke olmaktan çıkar, **güç mimarisinin koruyucu zırhına dönüşür.** Amaç hakkaniyeti tesis etmek değil; dokunulmazlık üretmek, sorumluluğu dağıtmak ve suçu sistem dışına iterek steril bir görünüm sağlamaktır. **Bu nedenle hukuk, mazlumu koruyan bağlayıcı bir norm olmaktan uzaklaştırılır; güç sahibinin elinde esneyen, gerektiğinde askıya alınan, gerektiğinde genişletilen teknik bir aparata indirgenir.** Evrensel olduğu iddia edilen ilkeler, pratikte hiyerarşik biçimde uygulanır. **Güçlü için müzakere, zayıf için yaptırım; merkez için süreç, çevre için ceza işletilir.** Değer retoriğinin arka planı burada açığa çıkar; **bu söylem insanlık adına kurulmuş sahici bir ahlâk düzeni değildir; tahakkümü meşrulaştıran bir norm üretim mekanizmasıdır.** “İnsan onuru”, “hukukun üstünlüğü”, “evrensel ilke” gibi kavramlar, etik zorunluluk olmaktan çok jeopolitik araç işlevi görür. **Sömürü örtülür, müdahale estetize edilir, baskı normatif çerçeveye yerleştirilir.**

Ortaya çıkan ikircikli tavır bir sapma değil, sistemin mantıksal sonucudur. Zira bağlayıcı olduğu iddia edilen **ilkelerle hiçbir zaman ontolojik bir bağ kurulmamıştır.** Bu kavramlar, merkez için evrensel yükümlülükler değil; çevreye yöneltilmiş disiplin araçlarıdır. **İçeride esnek, dışarıda katı; merkezde askıya alınabilir, çevrede zorunlu.** Dolayısıyla değer söylemi bir ahlâk bildirisi değil; **iktidar tekniğidir. İlke, stratejik hesaplara tâbidir.** Duruma göre kutsanan, duruma göre rafa kaldırılan normlar; insanlığı korumak için değil, hegemonik düzeni sürdürmek için dolaşıma sokulur. Bu yapı içinde “evrensellik” etik bir kategori değil, retorik bir etiket hâline gelir. Ve etik yükümlülük iddiası, güç mimarisine dokunduğu anda geri çekilir. Burada çöküş, normların ihlali değil; normların baştan itibaren araçsallaştırılmış olmasıdır.

IV. EVRENSEL DEĞER İDDİASININ ÇÖKÜŞÜ VE EPSTEİN DOSYASI

1. Merkezde Açığa Çıkan Sistemik Çürüme

Batı'nın normatif üstünlük iddiasına yöneltile eleştiriler artık kuramsal bir tartışma olmaktan çıkmıştır; tarihsel veriler ve güncel vakalar bu iddianın doğruluğunu somutlaştırmıştır. **Uzun süre disiplinli bir imaj yönetimiyle bastırılan merkezî çürüme, kendi iç dinamiklerinin baskısıyla görünür hâle gelmiştir.** Bu görünürlük, münferit bir sapma değil; merkezde biriken yapısal şişmenin patlamasıdır. Epstein dosyası bu kırılmanın en belirgin tezahürüdür.

Jeffrey Epstein vakası, bireysel bir suç hikâyesi olarak okunamaz. Ortaya çıkan tablo, **elit ağların koruyucu zemininde işleyen, süreklilik kazanmış ve güçlü bağlantı mekanizmalarıyla tahkim edilmiş bir yapı göstermektedir. Çocuk bedenlerinin sistematik biçimde istismar edilmesi, yalnızca kriminal bir fiil değil; güç devşirme, itaat üretme ve dokunulmazlık inşa etme pratiğine dönüşmüş bir mekanizmadır.** Bu durum, olayın “istisna” değil; kurumsal görmezden gelme ve elit dayanışmasıyla beslenen bir sistem pratiği olduğunu ortaya koymuştur.

Modern Batı'nın bilim, teknoloji ve ekonomik kapasite üretimindeki başarısı, etik tutarlılığın otomatik bir sonucu değildir. Epstein vakası, **ilerleme retoriği ile ahlâkî sorumluluk arasındaki kopukluğu ifşa etmiştir. Közleme'nin⁶** modernlik eleştirisinde vurguladığı üzere, **akıl ve bilimin ideolojik kutsallaştırılması; insanın manevî ve etik boyutunu tali kılmıştır.** Bu indirgemeci çerçevede güç, sermaye ve prestij ağları; ağır suç iddialarına rağmen uzun süre dokunulmazlık üretmiş, normatif denetimi fiilen etkisizleştirmiştir.

Batı'nın kendisini ahlâkî referans merkezi olarak konumlandığı bir bağlamda, **Epstein dosyası açık bir normatif çelişki üretmiştir.** Dışarıya karşı yüksek perdeden savunulan çocuk hakları, beden dokunulmazlığı ve hukukun üstünlüğü söylemi; **merkezî güç ağlarına temas ettiğinde fiilen askıya alınmıştır.** Burada sorun yalnızca bir suç örgütü değil; bu örgütün siyasal, ekonomik ve entelektüel elitlerle kesişen yapısal bağlarıdır.

Evrensellik iddiasının test edildiği yer tam da burasıdır. Eğer normlar gerçekten bağlayıcı ise merkez ile çevre arasında farklı işletilemez. Ancak Epstein dosyasında gözlenen durum, **küresel yaptırım refleksinin devreye girmemesi ve sistemin kendisini radikal biçimde yargılamaktan kaçınmasıdır.** Bu tablo, iddia edilen evrenselliğin ilkesel değil; seçici ve güçle uyumlu işlediğini göstermektedir.

Dolayısıyla Epstein vakası, Batı'nın değerlerinden sapması değil; **değer söyleminin yapısal sınırlarının görünür hâle gelmesidir. Normatif üstünlük iddiası, merkezde**

---

⁶ A.g.e

sınılandığında tutarlılık üretememiş; evrensellik söylemi, güç ilişkileri karşısında geri çekilmiştir. Bu geri çekiliş, tekil bir kriz değil; uzun süredir biriken teorik gerilimin pratikte açığa çıkmasıdır.

2. Seçici Evrensellik ve Elit Dokunulmazlığı

Jeffrey Epstein vakası, modern Batı'nın ahlâk söylemi ile güç pratikleri arasındaki gerilimi teorik düzlemde çıkarıp çıplak bir olguya dönüştürmüştür. Burada karşı karşıya olduğumuz şey, **bireysel bir suç dosyası değil; siyaset, sermaye, akademi ve medya çevrelerinin kesişiminde oluşmuş kapalı bir imtiyaz rejimidir.** Bu rejim, uzun süre hem hukuki hem de ahlâkî denetimin dışına taşabilmiş; normatif bağışklık üretmiştir.

Epstein'in ölümüyle birlikte dosyanın fiilen daraltılması ve suçun bireyselleştirilmesi, yapısal bağların **görünmez** kılınması yönünde işleyen bilinçli bir strateji izlenimi vermektedir. Böylece sistem, kendi merkezini koruyarak sorumluluğu kişiselleştirme yoluna gitmiştir. Bu mekanizma, etnosentrik işleyişin tipik bir örneğidir. Dışarıya karşı mutlak normlar talep eden özne, kendi iç halkasına gelindiğinde normları esnetir, yeniden kodlar ve bağlayıcılığını askıya alır.

Batı'nın “*sıfır tolerans*” dili, çevre toplumlar söz konusu olduğunda yaptırım üretirken; merkezî elit ağlara temas ettiğinde kavramsal bir buharlaşmaya uğramaktadır. Aynı ihlal, farklı coğrafyada “**insanlığa karşı suç**” iken; merkezde “**istisna**”, “**sapma**” ya da “**karmaşık dosya**”ya dönüşmektedir. Bu asimetrik uygulama, evrensellik iddiasının ilkesel değil; güç merkezli bir seçicilikle işlediğini göstermektedir. *Közleme'nin*⁷ modernlik eleştirisi bu noktada açıklayıcıdır. **Modern sistem, sermaye ve iktidarı belirli odaklarda yoğunlaştırarak dokunulmazlık üretmekte; bu odaklar hukukun ve ahlâkın üzerinde konumlanabilmektedir.** Böyle bir yapı içinde “mutlu azınlıklar” yalnızca ekonomik ayrıcalık değil, *normatif muafiyet de elde eder.* Epstein dosyası, bu muafiyetin sınırlarını test eden bir vakadır.

Etnosentrizm burada yalnızca kültürel bir merkezilik değil; **ahlâkî bir körlük biçimidir.** Merkez, kendisini evrensel ölçü ilan ettiği için kendi içindeki çürümeyi sistematik biçimde minimize eder, geciktirir ya da dağıtır. Böylece yargılayan özne, yargılanmayan bir konuma yerleşir.

Bu çerçeveden bakıldığında *Epstein* vakası, modernliğin ilerleme ve özgürlük retoriği ile etik sorumluluk arasındaki kopukluğu görünür kılmıştır. Sorun, tekil suçların varlığı değil; bu suçların merkezî güç ağlarıyla kesiştiği noktada normların fiilen geri çekilmesidir. Bu geri

---

⁷ A.g.e

çekiliş, bir medeniyetin kendi normatif iddiasını içerden sınaama kapasitesini kaybettiğini göstermektedir.

Modern Batı'nın akıl ve bilim merkezli ilerleme anlatısı, **anlam ve sorumluluk boyutundan koparıldığında, etik zemin kırılanlaşmaktadır. Epstein** dosyasında gözlenen suskunluk ve gecikmiş müdahale, hukukun evrensel bir ilke olarak değil; güç dengelerine göre işletilen bir araç olarak konumlanabildiğini ortaya koymuştur. **Dolayısıyla mesele, yalnızca bir skandalın teşhiri değil; evrensellik iddiasının yapısal tutarlılığının sorgulanmasıdır.** Eğer normlar merkezde askıya alınabiliyorsa onların evrensellliği teorik bir iddiadan öteye geçmemektedir. Bu bağlamda Epstein vakası, modernliğin kendisini yeniden düşünmeye zorlayan bir eşik niteliğindedir: Güçle bütünleşmiş ilerleme, etik temelden yoksun kaldığında kendi çelişkisini üretmektedir.

3. Masumiyetin Terk Edilişi

Epstein vakası, Batı'nın uzun süredir ahlâkî pedagojinin merkezinde konumlandığı söylemin, kendi iç pratiği karşısında dağıldığını göstermiştir. **Burada karşılaştığımız durum, münferit bir sapma değil; normatif iddianın sınındığı ve başarısız olduğu bir eşittir. Çocuk bedeninin sistematik biçimde istismar edilmesi, suç ağlarıyla korunması ve uzun süreli dokunulmazlık üretmesi; yalnızca bireysel yozlaşmayı değil, merkezî bir yapısal arızayı işaret etmektedir.** Söylem düzeyinde insan hakları, beden dokunulmazlığı ve cezasızlıkla mücadele ilkeleri yüksek sesle savunulurken; uygulama düzeyinde bu ilkelerin merkezî güç ağlarına temas ettiği noktada askıya alınması, evrensellik iddiasının iç tutarlılığını ortadan kaldırmaktadır. Normların, güç yoğunlaşmasının bulunduğu alanlarda geri çekilmesi; değerlerin ilkesel değil konjonktürel olarak işletildiğini ortaya koymaktadır. **Dosyanın zamana yayılması, sorumluluğun kişiselleştirilmesi ve yapısal bağların dağıtılması; hukukun işletilmesi değil, sürecin yönetilmesi stratejisidir.** Bu strateji, normatif krizi yatıştırmayı değil; merkezin korunmasını amaçlamaktadır. Böylece değerler, koruyucu ilkeler olmaktan çıkar; kriz anlarında rafa kaldırılabilen araçlara dönüşür.

Uluslararası sözleşmeler ve çocuk haklarına ilişkin düzenlemeler, devletlere açık yükümlülükler yüklemektedir: **Önleme, soruşturma, cezalandırma ve telafi.** Buna rağmen, somut vakada gözlenen gecikme ve parçalama pratiği, **norm ile uygulama arasındaki mesafeyi görünür kılmıştır.** Evrensellik kâğıt üzerinde kalmış; uygulama, güç ilişkilerinin gölgesinde siyasallaşmıştır.

Çocuğun bedeni, herhangi bir kültürel ya da siyasal bağlama indirgenemeyecek ölçüde dokunulmaz bir etik sınırdır. Bu sınırın sistematik biçimde ihlal edilmesi ve korunamaması, yalnızca hukuka aykırılık değil; **insanlık fikrinin zedelenmesidir.** Çocuğun

özne olmaktan çıkarılıp haz ve tahakküm nesnesine indirgenmesi, insanı araçsallaştıran zihniyetin en uç tezahürüdür. Bu noktada mesele, bir medeniyetin dışarıya karşı inşa ettiği retoriğin çöküşünden ibaret değildir. Asıl mesele, merkezî güç ağlarının temas ettiği alanlarda normların işlevsizleşmesidir. Eğer en savunmasız olan korunamıyorsa normatif düzenin güvenilirliği ciddi biçimde sarsılmış demektir.

Dolayısıyla Epstein vakası, yalnızca bir suç organizasyonunun teşhiri değil; evrensel değer iddiasının pratikteki sınırlarının ifşasıdır. Güç yoğunlaşması karşısında geri çekilen bir normatif yapı, evrensellik iddiasını sürdüremez. Bu kriz, modernliğin etik temellerinin yeniden tartışılmasını zorunlu kılmaktadır. Çünkü masumiyetin korunamadığı bir düzende, değer söylemi retorik olmaktan öteye geçemez.

V. SUÇLULUK SESSİZLİĞİ VE BATI’NIN AHLÂK İFLASI

Epstein hadisesi karşısında Batı’nın sergilediği tavır dikkat çekicidir: Ya konu küçültülmekte ya gündemden düşürülmekte ya teknik ayrıntılar içinde boğulmakta ya da doğrudan susulmaktadır. Bu refleks basit bir iletişim tercihi değildir. Asıl soru şudur; Epstein benzeri ağlar ne işe yarar? *Bu tür yapılar, tekil sapkınlık hikâyeleri değildir; işlevsel ve stratejik kontrol mekanizmalarıdır.* Özellikle çocuk istismarı gibi geri dönüşü, telafisi ve meşrulaştırılabilir hiçbir “ama”sı olmayan suçlar üzerinden kurulan ilişkiler, **kişileri ömür boyu susmaya zorlayan bir bağ üretir.** Burada mesele yalnızca ahlâkî çöküş değildir; **siyasal iradeyi kilitleyen, kurumsal refleksi felç eden bir denetim düzenidir.** Bu nedenle böyle ağlar, klasik rüşvet ya da kara para trafiğinden çok daha etkili bir kontrol aracına dönüşür. Bir kişi bu tür bir suç ağının içine çekildiğinde açık bir şantaj yapılmasına dahi gerek kalmayabilir. **Suç bilgisi, potansiyel ifşa ihtimali ve itibar kaybı korkusu suskunluğu kendiliğinden üretir.** Bu suskunluk bulaşıcıdır. Yalnızca birey değil, çevresi, kurumu, bağlı olduğu yapılar da sessizleşir. Böylece bireysel susma hâli kurumsal bir refleks hâline gelir ve organize bir sessizlik düzeni oluşur.

Epstein dosyası karşısındaki Batı sessizliği tam da bu çerçevede anlam kazanır. Dosya sistemin üst katmanlarına uzanıyor olabilir; **“elitler dokunulmazdır”** refleksi devreye girmiş olabilir ya da **yalnızca şantaj ihtimalinin varlığı bile siyasî iradeyi kilitlemeye yetmiş olabilir.** Hangi ihtimal geçerli olursa olsun sonuç aynıdır; çocuk hakları, insan onuru ve beden dokunulmazlığı gibi yüksek sesle savunulan ilkeler, güç ve itibar tehdidiyle karşılaştığında geri çekilmektedir.

Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Ceza Mahkemesi gibi yapıların bu dosyada belirgin bir inisiyatif göstermemesi de bu çerçevede değerlendirilmelidir. Bu durum basit bir ihmal

değil; norm ile güç arasındaki itişmenin görünür hâle gelmesidir. **Başka coğrafyalar söz konusu olduğunda insan hakları raporları hızla devreye sokulmakta, yaptırımlar uygulanmakta ve mahkûmiyet dili gecikmeden kurulmaktadır. Ancak mesele merkeze ve merkezin elitlerine dayandığında söylem ile pratik arasındaki mesafe açılmaktadır.**

Bu tablo, **“hukuk herkes için midir?”** sorusunu kaçınılmaz biçimde gündeme getirir. Eğer normların bağlayıcılığı güç yoğunlaşmasının bulunduğu alanlarda zayıflıyorsa evrensellik iddiası ciddi biçimde sarsılır. En korunmasız alanlardan biri olan çocuk bedeni dahi güç ilişkilerinin gölgesinde yeterince korunamıyorsa, sorun münferit değildir; sistemiktir.

Epstein benzeri ağlar yalnızca suç üretmez; sessizlik üretir, itaat üretir, dokunulmazlık algısı üretir. Batı’nın bu olay karşısındaki suskunluğu, bu ağların etkisizliğini değil; tam tersine, **ihtimalinin bile düzeni kilitlemeye yettiğini göstermektedir.** Ve bir düzen en savunmasızı koruyamıyorsa güvence iddiası ciddi biçimde tartışmaya açılmış demektir.

Batı’nın bu kayıtsız ve hesaplı suskunluğundan çıkan ikinci sonuç daha ağırdır. Batı gerçekte çocuk haklarını savunmamaktadır; bu hakların retorliğini yönetmektedir. Hakikatle değil, söylemle ilgilenmektedir. İşine geldiğinde çocuk haklarını yüksek perdeden dillendirir, raporlar üretir, kürsüler kurar, yaptırım çağrılarını yapar. ***Fakat bu hakların savunulması kendi merkezindeki güç odaklarına dokunduğu anda dil değişir, ton düşer, gündem kaydırılır ve nihayet sessizlik devreye girer.*** Bu tavır bir çelişki değil, ***bir karakter beyanıdır.*** Evrensellik iddiası burada fiilen çöker. Çünkü evrensel olan, ***güç dengelerine göre askıya alınmaz.*** Eğer ***bir ilke yalnızca güçsüzler için bağlayıcı, güçlüler için müzakere edilebilir ise artık ilke değildir; araçtır.*** Epstein vakası bu gerçeği çıplak biçimde açığa çıkarmıştır. Ortada yalnızca bir suç dosyası değil, bir iddianın enkazı vardır.

Bir medeniyet çocuklara yönelen suça karşı susuyorsa orada değer değil çıkar hüküm sürmektedir. Çocuk bedeninin haz ve güç nesnesine dönüştürülmesine göz yumuluyorsa ***“insan hakları”*** söylemi etik bir zemin değil, siyasî bir ambalajdır. Değerler, korunacak ilkeler olmaktan çıkar; meşruiyet üretme aparatına dönüşür. ***Bu noktada ahlâk, bir norm değil; stratejik bir dekor hâline gelir.*** Bundan sonra Batı’nın çocuk hakları, insan onuru ve hukuk devleti üzerine kurduğu her cümle, bu suskunluğun gölgesini taşıyacaktır. Söylenen söz, söylenmeyenle ölçülür. Ve burada söylenmeyen, en ağır beyanı vermektedir. Ancak tarihsel tecrübeye bakıldığında şunu öngörmek zor değildir; aynı söylem yeniden cilalanacak, aynı kavramlar yeniden dolaşıma sokulacak ve aynı merkezilik kendini bir kez ***daha “evrensel vicdan”*** olarak takdim edecektir. **Oysa çocuğu bir özne değil, bir tüketim alanı; bir emanet değil, bir haz nesnesi; bir sorumluluk değil, bir tahakküm imkânı olarak gören zihniyetin insanlık adına konuşma hak ve yetkisi yoktur.** Böyle bir zihniyetin ***“etik”, “özgürlük”,***

“*ilerleme*” ve “*hukuk*” nutukları, kavramsal şişirmeden ibarettir. Çünkü sınırı tanımayan özgürlük, erdem üretmez; yıkım üretir.

On yıllardır bu yıkımın ürettiği dünya düzeni, insanlığa rehber diye sunulmuş; ilerleme diye pazarlanmıştır. Oysa bugün gelinen noktada görünen şudur: İddia edilen ahlâkî merkez çökmüş, maskeler düşmüş, kavramların içi boşalmıştır. “Değer” diye sunulan şeyin çoğu zaman çıkar ve tahakkümle iç içe geçtiği artık saklanamaz durumdadır.

Bu aşamadan sonra mesele bir tartışma meselesi değildir; teşhir meselesidir. Çünkü insanlığa rağmen işleyen bir düzenin, insanlık adına hüküm kurma hakkı yoktur. Evrensellik iddiası, en savunmasız koruyamadığı anda geçerliliğini yitirir. Ve bir medeniyet en savunmasız koruyamıyorsa, kendi ahlâk iddiasını bizzat kendisi iptal etmiş demektir

II. ZİHİNSEL BAĞIMLI AYDINLAR

Bir çift söz de Batı’yı insanlık değerlerinin zirvesi, ahlâkın tek menşei ve hukukun yegâne referansı olarak pazarlayan; görünüşte yerli fakat zihnen devşirilmiş aydın tipine... Bugün iflas eden yalnızca bir medeniyet söylemi değildir; o söylemi içselleştirip taşıyan entelektüel tipolojidir. **Savundukları merkez, kendi içindeki ağır çürüme karşısında dahi sahici bir yüzleşme sergileyememiştir.** Buna rağmen bu aydınlar, eleştirel mesafeyi değil, sadakati tercih etmektedir. Bu tipolojiyi tanımak zor değildir. Batı’nın kendisiyle değil, vitriniyle ilişki kurar; sistemin iç işleyişiyle değil, ürettiği kavramsal ambalajla hemhâl olur. İnsan haklarını metinlerden, çocuk haklarını bildirelerden, hukuku kürsülerden öğrenir; fakat güç, haz ve cezasızlık arasındaki fiilî ilişkiyi görmezden gelir. Görmek istemez. Çünkü gördüğü an, *üzerine kurduğu entelektüel konfor alanı çökecektir.* Bu konforun zemininde yazılı olmayan bir dogma vardır: “Merkez sorgulanamaz.”

Zihinsel bağımlılık, tam da burada başlar. Hakikati değil referansı korumak esastır. ***Sessizlik erdem, örtbas ise sağduyu olarak sunulur.*** Çürüme “istisna” diye geçiştirilir. Böylece iflas eden yalnızca bir değer sistemi değil; o sistemi dokunulmaz sayan aydın kimliğidir. Maskeler düştüğünde ortaya çıkan tablodan anladığımız, bu sözde aydınlar için ***Batı’nın değerleri ahlâkî sınırlar değil, entelektüel sermayedir.*** Bu sermaye zarar görmesin diye en ağır suskunluklar meşrulaştırılabilir. Bugün merkezde patlayan skandallar karşısında kalemi kuruyan, dili düğümlenen herkes fiilen şu tercihi yapmaktadır; “Benim için hakikat değil, merkez önemlidir.”

Elbette bu aydınlar doğrudan suç ortağı değildir. Ancak Batı’nın ahlâkî muhafızlığını üstlendikleri inkâr edilemez. Eleştiriye “*popülizm*”, “*komplo*”, “*radikalizm*” yaftalarıyla bastırırken; merkezin çürümesini “karmaşık süreç” diye yumuşatırlar. Dün sömürge düzenini silah koruyordu; bugün aynı işlevi kavramlar görüyor. Dil, yeni tahakküm aygıtıdır. Bir

toplumda çocuk bedenine yönelen suçlar sistematik biçimde üretiliyor, korunuyor ve cezasız bırakılıyorsa mesele bireysel sapkınlık değil, zihniyet meselesidir. Hazza kutsiyet atfeden, sınırı baskı sayan, gücü normun üstüne çıkaran bir merkezden söz ediyoruz. Bu merkezin “medeniyet” diye pazarlanması başlı başına entelektüel bir yanılsamadır. Bu yanılsamanın yerli taşıyıcıları ise kendilerini “evrenselci” diye takdim eden zihinsel bağımlı aydınlardır. Bu tipolojinin en büyük miti “Batı evrenseldir.” kabulüdür. Oysa evrensellik, seçicilikle birlikte var olamaz. İnsan hakları eğer yalnızca güçsüzler için bağlayıcıysa artık evrensel değildir. Merkezdeki ihlaller karşısında susan, çevredeki ihlaller karşısında yüksek perdeden konuşan bir söylem, ahlâk dili değil; güç dili üretir.

Bugün hâlâ “**ama yine de...**” diye başlayan her cümle, eleştirel bir itiraz değil; zihinsel sadakatin ifadesidir. Bu tutum çocuk haklarını savunmak için değil, referansı korumak içindir. İnsan onurunu muhafaza etmek için değil, merkezle bağı koparmamak içindir. Batı’yı insanlık değerlerinin zirvesi ilan edip, kendi merkezindeki ahlâkî çöküş karşısında susan hiç kimse aydın değildir. Olsa olsa **iyi eğitilmiş bir meşrulaştırma memurudur**. Tarihte bu tiplerin adı değişmez: Hakkın yanında değil, gücün yanında hizalananlar.

Bir medeniyet çocuk bedenine dokunulduğunda susuyorsa orada evrensel değer yoktur; çıkar dengesi vardır. Gücü korumak adına masumiyeti feda eden bir düzen ahlâk üretmez; çürüme üretir. Merkezdeki sessizlikle birlikte evrensellik iddiası tarih önünde çökmüştür. Bugün bu çöküş karşısında susan, mazeret üreten veya cümlesini “ama” ile kuran herkes tercihini ilan etmektedir. Mesele artık Batı’yı eleştirmek değil; Batı adına konuşan bu zihinsel bağımlılığı teşhir etmektir. Çünkü çocuk istismara uğrarken susan hiçbir söylem, insanlık adına hüküm kuramaz.

Av. Halit ÇOKAN

KAYNAKÇA

1. Davutoğlu Ahmet, **Medeniyetlerin Ben-İdraki Makalesi**, Divan 1997/1
2. Arif Olgun Közleme, “Evrensel Bir Değişim Süreci Olarak Batı Medeniyeti veya **Modernleşme**”, *Turkish Studies – Social Sciences*, c. 14, sy. 3, 2019, s. 825–847, DOI: 10.29228/TurkishStudies.22750.
3. Öğr. Gör. Dr. Feyzanur ALKAN, Prof. Dr. Ramazan “**Erdem Etnosentrizm Ve Meslek Merkezcilik Kavramsal Bir Değerlendirme**” Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Yıl: 2021, Cilt: 12, Sayı: 30, 635-651.